

ดินสอพอง

สำนักเครื่องสำอางและวัตถุอันตราย
BUREAU OF COSMETICS AND HAZARDOUS SUBSTANCES
กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
DEPARTMENT OF MEDICAL SCIENCES

คำนำ

สำนักเครื่องสำอางและวัตถุอันตราย กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข จัดทำเอกสารเล่มนี้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับดินสอพอง ประโยชน์ของดินสอพอง การควบคุมตามกฎหมายสำหรับดินสอพองแปรรูปที่ใช้กับผิวหนัง และผิวหนัง ข้อควรระวังในการใช้ดินสอพอง และคำแนะนำในการเลือกใช้ดินสอพอง เพื่อให้ผู้บริโภคได้ใช้ผลิตภัณฑ์ได้อย่างปลอดภัย

สารบัญ

ข้อมูลทั่วไป	1
ดินสอพองแปรรูป	2
ประโยชน์ของดินสอพอง	3
การควบคุมตามกฎหมาย	5
ข้อควรระวังในการใช้ดินสอพอง	8
คำแนะนำในการเลือกใช้ดินสอพอง	9
เอกสารอ้างอิง	10

ข้อมูลทั่วไป

ดินสอพอง หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการนำดินมาร์ลหรือปูนมาร์ล (marl) มาบด ร่อน ผสมน้ำ แล้วกรองให้สะอาด

ดินมาร์ล (marl หรือ limestone) คือดินที่ประกอบด้วยสารประกอบของแคลเซียมคาร์บอเนตมากกว่าร้อยละ 80 และมีส่วนประกอบอื่น เช่น แมกนีเซียมคาร์บอเนต, แคลเซียมออกไซด์, ซิลิกอนออกไซด์, อะลูมิเนียมออกไซด์, เหล็กออกไซด์ และแมกนีเซียมออกไซด์ เป็นต้น ลักษณะทั่วไปคล้ายดินขาวหรือหินผุ โครงสร้างเป็นชั้นบางๆ มีรูพรุนเนื้อร่วนซุย ดินสอพองสดจะมีสีขาวและอาจพบสีเทา, สีเทาอมฟ้า, สีน้ำตาลหรือสีน้ำตาลแกมเหลือง ขึ้นอยู่กับปริมาณของสารประกอบอื่นที่ผสมอยู่ ดินสอพองเป็นชั้นดินที่อยู่ลึกจากผิวดินประมาณ 0.5 - 2 เมตร มีอยู่เกือบทุกภาคของประเทศไทย แหล่งผลิตใหญ่ที่สุดอยู่ที่ตำบลทะเลชุบศร อำเภอเมืองจังหวัดลพบุรี และในที่อื่นๆ เช่น อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ และจังหวัดกระบี่ เป็นต้น

ดินสอพองแปรรูป

ดินสอพองแปรรูปที่ใช้กับผิวหน้าและผิวกาย เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำจากดินสอพองผสมน้ำ กรองเฉพาะส่วนที่เป็นเนื้อละเอียด นำไป ฆ่าเชื้อ โดยการนำดินสอพองไปเผาไฟที่ เรียกว่า สะตุ (Desiccate) ดินสอพอง-แปรรูปต้องปราศจากสิ่งแปลกปลอม แต่อาจ มีส่วนผสมของผงพืชสมุนไพรที่บดละเอียด แล้ว เช่น ขมิ้นชัน ไพล แต่งกลิ่น และ ทำให้แห้ง อยู่ในรูปก้อนหรือผง กรณีเป็นก้อน ต้องมีรูปร่างเดียวกันและมีขนาดใกล้เคียงกัน กรณีเป็นผงต้องมีกลิ่นที่ดีตามธรรมชาติของ ส่วนประกอบที่ใช้ ปราศจากกลิ่นอื่นที่ไม่พึง ประสงค์ เช่น กลิ่นหืน กลิ่นบูด

ประโยชน์ของดินสอพอง

ในทางยาไทยพบว่าดินสอพองสามารถใช้แก้เม็ด
ผด ผื่นคัน ระวังเหื่อ ดับพิษร้อน นอกจากนี้ไม่ทำ
ให้ร่างกายเหนียวเหนอะหนะจากอากาศร้อนแล้ว
ยังทำให้ร่างกายเย็นสบาย คนไทยนิยมใช้กันมา
นานโดยใช้ร่วมกับแป้งหรือเครื่องหอม
เพื่อประพรมตามร่างกายในหน้าร้อนโดยเฉพาะใน
เทศกาลสงกรานต์ และอาจใช้เป็นส่วนผสมใน
ยาสีฟันสูตรสมุนไพร สรรพคุณอื่นของดินสอพอง
เช่น นำมาผสมกับสมุนไพรใช้ในการขัดผิว ขัดตัว
พอกหน้า ช่วยให้ผิวพรรณสดใส รักษากลาก
เกลื้อน ลอกฝ้า ช่วยดับพิษร้อน ถอนพิษเผ็ดที่โดน
พริก ใช้ผสมกับน้ำมะนาวหรือมะขามทาแก้หัวโน
เป็นต้น

ในอุตสาหกรรมอื่นมีการใช้ดินสอพอง ดังนี้

- ใช้ปรับปรุงดินเปรี้ยว ให้มีสภาพเป็นกลาง ช่วยให้ผลผลิตทางการเพาะปลูกเพิ่มขึ้น
- ใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตปูนซีเมนต์ปอร์ตแลนด์
- ใช้ผสมกาวเพื่อปิดรอยต่อ หรือรูร่องไม้ให้เรียบ และใช้ทารองพื้นก่อนทาสีหรือลงวานิช
- ใช้เป็นส่วนประกอบของดินปั้นหรือเครื่องประดับตกแต่ง ตุ๊กตา กรอบรูป
- ใช้เป็นส่วนผสมในสูตรตำรับยาแผนโบราณหลายชนิดเพราะมีคุณสมบัติเป็นยาเย็น
- ใช้เป็นส่วนผสมของรูปและกำยาน
- ใช้เป็นส่วนผสมในการพอกไขเค็ม

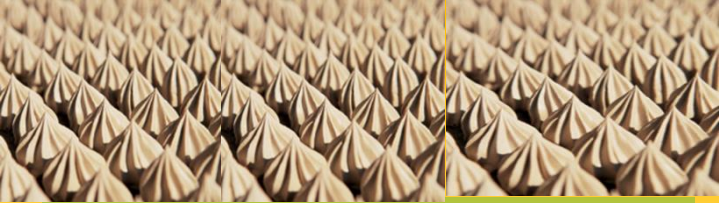
การควบคุมตามกฎหมาย สำหรับดินสอพองแปรรูป ที่ใช้กับผิวหนังและผิวกาย

ผลิตภัณฑ์ดินสอพองแปรรูปที่ใช้กับผิวหนังและผิวกายเพื่อความสะอาด ความสวยงาม หรือส่งเสริมให้เกิดความสวยงาม จัดเป็นเครื่องสำอางตามพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ. 2535 ทั้งนี้ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง การกำหนดเครื่องสำอางควบคุม ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนพิเศษ 157 ง ลงวันที่ 25 กันยายน 2551 ผู้ประกอบการผลิตหรือนำเข้า จะต้องมาจัดแจ้งต่อสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ภายในวันที่ 31 ธันวาคม 2553 ทั้งนี้ดินสอพองแปรรูปที่นำมาใช้เป็นเครื่องสำอางต้องเป็นไปตามประกาศฯ ฉบับต่างๆ ดังนี้

- มีสารห้ามใช้ เช่น ตะกั่ว ปรอท สารหนูและ แคดเมียม ไม่เกินเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ ตะกั่วไม่เกิน 20 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม สารหนูไม่เกิน 5 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม ปรอท ไม่เกิน 1 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม ตามประกาศกระทรวง สาธารณสุข เรื่อง กำหนดวัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอาง ตามพระราชกฤษฎีกาเบกษาเล่ม 125 ตอนพิเศษ 80 ง ลงวันที่ 12 พฤษภาคม 2551 และประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่องกำหนดวัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในเครื่องสำอาง (ฉบับที่ 6) สำหรับปริมาณแคดเมียมอยู่ระหว่างการพิจารณาของ ASEAN COSMETIC COMMITTEE ไทยเสนอให้กำหนดให้มีได้ไม่เกิน 3 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม
- มีคุณสมบัติทางจุลชีววิทยา คือ จำนวนรวมของแบคทีเรีย ยีสต์และรา ที่เจริญเติบโตโดยใช้อากาศ (aerobic plate count) ต้องไม่เกิน 1,000 โคโลนีต่อกกรัม และต้องไม่พบเชื้อจุลินทรีย์ที่ก่อให้เกิดโรค ได้แก่ ซูโดโมแนส แอรูจิโนซา, สตาฟีโลค็อกคัส ออเรียส, แคนดิดา อัลบิแคนส์ และคลอสทริเดียม ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2548 ออกตามความในพระราชบัญญัติเครื่องสำอาง พ.ศ.2535 เรื่อง กำหนดลักษณะของเครื่องสำอางที่ห้ามผลิต นำเข้า หรือ ขาย

- มีการควบคุมฉลาก ต้องระบุข้อความอันจำเป็น ได้แก่ ชื่อและชื่อทางการค้า, ประเภทและชนิด, ชื่อของสารทุกชนิดที่ใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอาง วิธีใช้ ชื่อและที่ตั้งของผู้ผลิต ปริมาณสุทธิ เลขที่แสดงครั้งที่ผลิต และเดือนปีที่ผลิต (ตามประกาศคณะกรรมการเครื่องสำอาง เรื่องฉลากของเครื่องสำอาง ตามราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 125 ตอนพิเศษ 155 ง ลงวันที่ 22 กันยายน 2551)
- ตามข้อกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.453/2547) เรื่อง ดินสอพองแปรรูป กำหนดให้ดินสอพองอาจมีสารปนเปื้อน ได้แก่ ตะกั่ว ไม่เกิน 20 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม สารหนู (คำนวณในรูปอาร์เซนิกไตรออกไซด์) ไม่เกิน 2 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม หรือคำนวณเป็นสารหนู เท่ากับ 0.76 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม พรอท ไม่เกิน 0.5 มิลลิกรัมต่อกิโลกรัม จำนวนแบคทีเรีย ยีสต์ และรา รวมกันทั้งหมดไม่เกิน 1,000 โคโลนีต่อกกรัม และค่าความเป็นกรด-ด่างอยู่ในช่วง 5.0 ถึง 8.0

ข้อควรระวังในการใช้ดินสอพอง

เนื่องจากดินสอพองเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้จากดินธรรมชาติที่มีส่วนประกอบของสารประกอบของโลหะต่างๆ นำมาผสมกับน้ำแล้วนำมาตากแดดกลางแจ้ง ดังนั้นจึงมีโอกาสเกิดการปนเปื้อนของเชื้อจุลินทรีย์และโลหะหนัก ได้ และเนื่องจากดินสอพองที่ใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตเครื่องสำอางมีค่าความเป็นกรด-ด่างสูงประมาณ 8 ถึง 9 หากนำมาใช้ละลายน้ำแล้วทาบนผิวหนังโดยตรงอาจเกิดการระคายเคืองต่อผู้ใช้ได้ อีกทั้งดินสอพองมีจุลินทรีย์ปนเปื้อนในปริมาณมาก และมีจุลินทรีย์ที่ก่อให้เกิดโรคได้ ดังนี้ คือ ถ้าเข้าสู่ร่างกายทางตา สิว บาดแผลอื่น หรือเข้ากระแสโลหิต อาจมีผลให้เกิดการอักเสบรุนแรง โดยเฉพาะเชื้อ *Pseudomonas aeruginosa* อาจทำให้ตาอักเสบรุนแรงถึงตาบอดได้ สำหรับเชื้อ *Clostridium* spp. ถ้าเข้าสู่ร่างกายทางปากอาจทำให้เกิดโรคอาหารเป็นพิษ ถ้าเข้าตาอาจทำให้ตาบอดได้ และหากมีบาดแผลที่ผิวหนังจะทำให้แผลเน่าได้

จากการสังเกตลักษณะตัวอย่างดินสอพองภายนอก ไม่สามารถระบุได้ว่าเป็นดินสอพองที่ผ่านการฆ่าเชื้อด้วยความร้อนหรือที่เรียกว่าดินสอพองสะอาดหรือไม่ และดินสอพองสะอาดถ้าเก็บไว้เป็นระยะเวลาช้านานก็เกิดการปนเปื้อนของเชื้อจุลินทรีย์ได้เช่นเดียวกัน ดังนั้นผู้บริโภคควรจะต้องมีความระมัดระวังในการใช้ อย่าใช้กับบริเวณที่มีบาดแผลและบริเวณดวงตา

คำแนะนำในการเลือกใช้ดินสอพอง

ควรเลือกซื้อดินสอพองที่มีฉลากกำกับว่าเหมาะสมกับการใช้ทาร่างกายหรือเลือกดูจากแหล่งผลิตที่เชื่อถือได้ เช่น เป็นผลิตภัณฑ์ OTOP ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) บรรจุในภาชนะที่ปิดสนิท ที่ฉลากมีข้อความที่แสดงว่าผลิตภัณฑ์นั้นได้ผ่านการฆ่าเชื้อแล้ว ชื่อผู้ผลิต วันที่ผลิต และรายละเอียดส่วนผสมต่างๆ นอกจากนี้ หากประชาชนไม่มั่นใจในความปลอดภัยของดินสอพองที่ซื้อมาก็อาจนำมาผ่านความร้อนโดยวิธีการเสตุดินสอพอง คือการใส่ดินสอพองลงในหม้อดินปิดฝาและนำไปตั้งไฟจนดินสอพองสุกหรือนำดินสอพองมาละลายน้ำสะอาด แล้วกรอง แล้วนำไปผ่านความร้อนโดยการต้มและอบแห้งก่อนนำไปใช้ทาหน้าหรือทาตัว จะทำให้มีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

1. ประกาศกระทรวงสาธารณสุขเรื่อง กำหนดวัตถุที่ห้ามใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตเครื่องสำอาง ตามราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนพิเศษ 80 ง ลงวันที่ 12 พฤษภาคม 2551
2. ประกาศกระทรวงสาธารณสุขเรื่อง กำหนดลักษณะของเครื่องสำอางที่ห้ามผลิตนำเข้าหรือขาย ตามราชกิจจานุเบกษา เล่ม 127 ตอนพิเศษ 51 ง ลงวันที่ 23 เมษายน 2553
3. ประกาศคณะกรรมการเครื่องสำอางเรื่อง ฉลากของเครื่องสำอาง ตามราชกิจจานุเบกษา เล่ม 128 ตอนพิเศษ 31 ง ลงวันที่ 17 มีนาคม 2554
4. มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.453/2547) เรื่อง ดินสอพองแปรรูป

สำนักเครื่องสำอางและวัตถุอันตราย
(อาคาร 9 ชั้น 3 ห้อง 311)
กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
กระทรวงสาธารณสุข
ถนนติวานนท์ อำเภอเมือง
จังหวัดนนทบุรี 11000
โทรศัพท์ 0 2951 0000
หรือ 0 2589 9850-8 ต่อ 99495
โทรสาร 0 2591 5436
E-Mail : coshaz@dmsc.mail.go.th
www.dmsc.moph.go.th

สำนักเครื่องสำอางและวัตถุอันตราย
BUREAU OF COSMETICS AND HAZARDOUS SUBSTANCES
กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์
DEPARTMENT OF MEDICAL SCIENCES

